

MP-144

March-2019

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Geography

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જમણી બાજુમાં દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

(2) પરીક્ષાર્થી કોતરેલ નકશાનો ઉપયોગ કરી શકશે.

1. (A) વસાહત ભૂગોળના અભ્યાસના અભિગમો વિગતે સમજાવો. 14

અથવા

વસાહત ભૂગોળનું સ્વરૂપ ઉદાહરણ સહ સ્પષ્ટ કરો.

(B) એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : (કોઈપણ ચાર) 4

(1) જ્ઞાનસના કયા વિદ્વાનના ગ્રામીણ વસાહતના વિચારોને પ્રાથમિકતા અપાય છે ?

(2) ઉત્તર પ્રદેશના કયા શહેરનો ભૂગોળ વિભાગ ગ્રામીણ વસાહતો પર સૌથી વધુ ગ્રંથો પ્રકાશિત કરનાર છે ?

(3) વસાહતના જરૂરી મુખ્ય અવયવ કયા છે ?

(4) કસ્બાની પરિભાષા શું છે ?

(5) ગ્રામીણ અર્થવ્યવસ્થાનો મૂળ આધાર શું છે ?

(6) ભારતીય વિદ્વાનોના મતાનુસાર ગ્રામીણ ભૂગોળનો અર્થ શું છે ?

2. (A) ભારતીય ગ્રામના સ્વરૂપની યોગ્ય દૃષ્ટાંત આપી ચર્ચા કરો. 14

અથવા

ગ્રામીણ વસાહતોના પ્રકારો યોગ્ય દૃષ્ટાંત આપી વિગતે ચર્ચો.

(B) એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : (કોઈપણ ચાર) 4

(1) સઘન વસાહતની પરિભાષા શું છે ?

(2) ભારતમાં સઘન વસાહતો ક્યાં જોવા મળે છે ?

(3) ભારતની છૂટી છવાઈ વસાહતોની લાક્ષણિકતા શું છે ?

(4) આસામમાં છૂટી છવાઈ વસાહતોનું કારણ શું છે ?

(5) ગ્રામીણ કદ કઈ મુખ્ય અવધારણા પર આધારિત છે ?

(6) પર્વતીય ક્ષેત્રોમાં મકાનોનું સ્થાન કઈ દિશામાં હોય છે ?

3. (A) ગ્રામીણ વસાહતોના સંદર્ભે સ્થાન (જગ્યા) ની સંકલ્પના સમજાવી, ભારતમાં વસાહતોના સ્થાનની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

ગ્રામીણ વસાહતના કદની ચર્ચા કરી, ભારતના ગ્રામીણ વસાહતના કદ વિશે સમજાવો.

- (B) એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (1) પર્વતીય પ્રદેશોના મકાનોના દરવાજા નાના અને બારીઓ ઓછી શાથી હોય છે ?
 - (2) મકાનોની છતની બનાવટ અને ઢાળને કયુ તત્ત્વ સૌથી વધુ અસર કરે છે ?
 - (3) ભારતમાં ગામડાંમાં ઘર બનાવવા કઈ સામગ્રી વપરાય છે ?
 - (4) ભારતના કયા રાજ્યમાં વસ્તીની ઘનતા ઓછી અને અંતરાલ વધુ જોવા મળે છે ?
 - (5) તળગુજરાતમાં મોટા ગામડાંના સામાન્ય રીતે અંતરાલ કેવા હોય છે ?

4. (A) ગ્રામીણ વસાહતોની સમસ્યાઓ સમજાવી, એના ઉપાયો સૂચવો. 14

અથવા

ભારતના વિવિધ ભૌગોલિક ક્ષેત્રમાં આવેલ ગ્રામીણ વસાહતોની સાંસ્કૃતિક બાબતોની ચર્ચા કરો.

- (B) એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (1) વસાહતોમાં ધર્મ એ કયા પ્રકારનું પરિબલ છે ?
 - (2) ત્રિકોણાકાર વસાહતો કેવા ક્ષેત્રમાં હોય છે ?
 - (3) ઓછાં વરસાદવાળા ભાગોમાં કયા આકારના મકાન વધુ હોય છે ?
 - (4) ગ્રામીણ વસાહતોની મુખ્ય સમસ્યાઓ કઈ હોય છે ?
 - (5) જાપાનમાં ગામડાના ઘર બનાવવા કઈ સામગ્રી વપરાય છે ?

Seat No. : _____

MP-144

March-2019

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Geography

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions : (1) Figure to the right indicate marks.
(2) Candidate may use map stencils.

1. (A) Explain the approaches of the study of settlement geography. **14**

OR

Evaluate the nature of settlement geography with examples.

(B) Answer in **one-two** sentences : (any **four**) **4**

- (1) The idea of a rural settlement of which scholar of France is preferred ?
- (2) Geography department of which city in Uttar Pradesh has been published the most text on rural settlements ?
- (3) What are the main components of settlements ?
- (4) What is the definition of Town ?
- (5) What is the major basis of rural Economy ?
- (6) What is the meaning of rural Geography according to Indian Scholars ?

2. (A) Discuss the Morphology of an Indian villages with suitable examples. **14**

OR

Explain the types of rural settlement with suitable examples.

(B) Answer in **one-two** sentences : (any **Four**) **4**

- (1) What is the definition of compact settlement ?
- (2) Where is compact settlement in India ?
- (3) What is the characteristics of Scattered settlement in India ?
- (4) What is the reason for the Scatter settlement in Assam ?
- (5) What is the basis of the main concept of rural size ?
- (6) In which direction the place of the house in the mountainous areas ?

3. (A) Explain the concept of spacing in reference to rural settlement and discuss the spacing of settlement in India. 14

OR

Discuss the size of rural settlement and explain the size of rural settlement in India.

- (B) Answer in **one-two** sentences : (any **Three**) 3

- (1) Why are the small gates and less windows in Housing of mountain region ?
- (2) Which element is more effective for House's ceiling formation and slope ?
- (3) What materials are used in the rural Houses in India ?
- (4) Which state of India has been found is less density and more interval of population ?
- (5) What is the normal interval of most villages in central Gujarat ?

4. (A) Explain the issues of rural settlement and its remedy. 14

OR

Discuss the cultural aspects of rural settlement in different geographical regions with contexts to India.

- (B) Answer in **one-two** sentences : (Any **three**) 3

- (1) Religion is what type of factor in settlements ?
 - (2) In which area the triangular settlement occur ?
 - (3) Which shape of Houses is much higher in low rainfall areas ?
 - (4) Which are the major issues of rural settlements ?
 - (5) Which materials are used in Housing of rural Japan ?
-